#tampere3

13.6.2017

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan sivistys- ja tiedejaosto

Lausuntopyyntö: HE 60/2017 vp Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2017 lisätalousarvioksi

Tampere3-hanke kiittää valtiovarainvaliokunnan sivistys- ja tiedejaostoa mahdollisuudesta antaa lausunto koskien vuoden 2017 ensimmäistä lisätalousarviota.

Tampere3-hanke on merkittävin rakenteellinen uudistus Suomen korkeakoulujärjestelmässä vuoden 2010 yliopistolain uudistuksen ja Aalto-yliopiston perustamisen jälkeen. Tampere3 vaikuttaa koko Suomen korkeakoululaitoksen kehittämiseen. Onnistuessaan se tulee näyttämään suuntaa myös kansainvälisesti. Tampereen yliopisto ja Tampereen teknillinen yliopisto yhdistyvät Tampereen korkeakoulusäätiön ylläpitämäksi uudeksi säätiöyliopistoksi 1.1.2019. Yliopistosta tulee Tampereen ammattikorkeakoulun pääomistaja jolloin yliopisto ja ammattikorkeakoulu toimivat tiiviissä yhteistyössä.

Tampereen uusi yliopisto on opiskelijamäärältään Suomen toiseksi suurin yliopisto ja Tampereen ammattikorkeakoulu Suomen kolmanneksi suurin ammattikorkeakoulu. Korkeakouluyhteisön strategiset painoalat ovat tekniikka, terveys, yhteiskunta sekä talous ja johtaminen. Yliopisto tavoittelee painoaloillaan kansainvälisen tason huipputukimusta. Yhdistynyt yliopisto pystyy kilpailemaan kansainvälisestä tutkimusrahoituksesta, edistämään rahoituspohjan monipuolistumista sekä ohjaamaan resursseja huippututkimukseen strategisilla painoaloilla. Vahva korkeakouluyhteisö synnyttää osaamiskeskittymän ja innovaatioekosysteemin erityisesti profiloitumisalueilleen sekä niiden rajapinnoille lisäten alueen elinvoimaa, houkuttelevuutta ja kilpailukykyä. Korkeakouluyhteisö muodostaa monialaisen tutkimus- ja innovaatiotoiminnan verkoston ulottuen perustutkimuksesta soveltavaan tutkimukseen sekä palvelukonsepteihin, joissa työ- ja elinkeinoelämän kannalta oleellinen perustutkimus saadaan tehokkaasti palvelemaan käytännön sovellutuksia. Yrittäjyyden ja innovaatioiden kaupallistamisen edistäminen ovat korkeakouluyhteisön keskeisiä tavoitteita. Korkeakouluyhteisöllä on erinomaiset edellytykset tuottaa ratkaisuja suomalaisen yhteiskunnan ajankohtaisiin haasteisiin koskien mm. julkisia palvelurakenteita, digitalisaatiota ja sote-uudistusta sekä kestävyysvajeen ratkaisua.

Yliopisto ja ammattikorkeakoulu jatkavat toimintaansa omien tavoitteidensa ja lainsäädäntönsä mukaisesti. Tavoitteena on Bolognan mallin tehokas soveltaminen, uudenlainen ja toteutustavaltaan kustannustehokas koulutusrakenne. Opiskelijoille tarjotaan nykyistä joustavammat opintopolut,

TAMPEREEN AMMATTIKORKEAKOULU

TAMPEREEN TEKNILLINEN YLIOPISTO
TAMPERE UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

TAMPEREEN YLIOPISTO

oppiaineyhdistelmät sekä paremmat mahdollisuudet liikkua korkeakoulusektorilta toiselle, mikä nopeuttaa siirtymistä työelämään.

Hankkeen rahoitus

Suuren kokonaisuuden menestyksekäs kehittäminen kohti yhteisiä tavoitteita, toimintatapoja sekä organisaatiokulttuuria vaatii voimavaroja. Korkeakoulukoulukonsernin rakentamisvaiheessa syntyy yhteisiin koulutuksen ja tutkimuksen palveluihin, tietojärjestelmiin sekä talous-, henkilöstö- ja kiinteistöhallintoon liittyviä kustannuksia. Investointitarvetta lisää se, että julkisia hankintoja koskevat säädökset rajoittavat uuden organisaation mahdollisuutta hyödyntää aikaisemmin tehtyjä tietojärjestelmäsopimuksia. Lisäksi uudistuksen yhteydessä panostetaan koulutuksen ja tutkimuksen kehittämiseen. Kahden eri korkeakoululainsäädännön puitteissa toimiminen yhdessä korkeakouluyhteisössä asettaa myös uudenlaisia haasteita niin järjestelmille kuin hallinnolle, mikä tulee ottaa huomioon kehittämis- ja käyttökustannusten rahoituksessa.

Yliopistojen yhdistämisen ja korkeakoulukonsernin muodostamisen arvioidut vähimmäiskustannukset ovat yhteensä 42,4 miljoonaa euroa, mistä investointien osuus on 19,1 miljoonaa euroa ja muut hankekustannukset neljän vuoden aikana yhteensä 23,3 miljoonaa euroa. Laskelma ei sisällä nykyisen henkilöstön yhdistymiseen kohdistuvaa työpanosta, järjestelmien pysyviä käyttökustannuksia eikä sellaisia investointeja, jotka olisi tehtävä yhdistymisestä riippumatta.

Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee uuden korkeakoulukokonaisuuden rakentamista yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen perusrahoitukseen kuuluvalla strategiarahoituksella; yliopistoille yhteensä neljän miljoonan, ammattikorkeakoululle 1,5 miljoonan euron vuotuinen rahoitus Tampere3-hankkeen perusteella vuosille 2017-2020. Opetus- ja kulttuuriministeriön Tampere3-hankkeelle osoittama rahoitus vuosina 2017-2020 on siten yhteensä 22 miljoonaa euroa. Hankkeen rahoitusvaje koko kaudella on 20,4 miljoonaa euroa.

Uudistuksen kokoluokkaan sekä vaikuttavuuteen suhteutettuna hankkeelle osoitettu rahoitus on vaatimaton. Ilman riittävää resursointia uuden korkeakoulukokonaisuuden tuottamat hyödyt voivat jäädä varsinkin alkuvaiheessa vähäisiksi ja pitkään todellisen potentiaalin alapuolelle. Uudistuksen toteuttaminen liian vähäisin resurssein johtaa myös tulevaisuuden kannalta epätarkoituksenmukaisiin ratkaisuihin sekä henkilöstön uupumiseen. Aiemmin toteutettujen yliopistofuusioiden kokemukset osoittavat, että riittävä rahoitus on ollut ratkaisevan tärkeää onnistumiselle. Opetus- ja kulttuuriministeriön mahdollisuudet rahoittaa rakennemuutosta vuotuisen budjettikehyksen puitteissa ovat kuitenkin rajalliset. Myöskään rahoitusvajeen kattaminen esimerkiksi korkeakoulujen taseista ei ole tarkoituksenmukaista vaan heikentää niiden vakavaraisuutta ja kehittymispotentiaalia. Tampere3-korkeakoulut esittävät, että valtion talousarviossa tulisi varata rahoitusta muutoksen toteuttamiseen yliopistokehyksen lisäksi. Aalto-yliopiston käynnistämiseen osoitettu lisärahoitus oli 70 miljoonaa euroa vuonna 2010, 90 miljoonaa euroa vuonna 2011, 80 miljoonaa euroa vuonna 2012 ja 2013 sekä 70 miljoonaa euroa vuonna 2014, minkä jälkeen lisärahoitus vuodesta 2015 alkaen asteittain siirtyy vuoteen 2020 mennessä yliopistokehykseen kaikkien yliopistojen kilpailtavaksi rahoitukseksi.

Pääomitus

Tampereen uuden yliopiston ja Tampereen ammattikorkeakoulun lisäpääomituksen avulla voidaan saavuttaa tulevaisuudessa korkeakouluyhteisön talouden suurempi vakaus, investoinnit sekä edellytykset tasoittaa julkisen talouden suhdannevaihteluihin liittyviä rahoitustason vaihteluita. Pääoman tuotoilla

korkeakouluyhteisö pystyy kohdistamaan rahoitusta strategisiin avauksiin ja kehittämiskohteisiin, joihin koulutuksen ja tutkimuksen perusrahoitus ei riitä. Esimerkiksi TTY on tehnyt säätiöpääoman tuotoilla merkittäviä investointeja tutkimusinfrastruktuuriin, oppimisympäristöihin sekä koko yliopiston uudistamiseen. Tutkimustoiminnan rahoituksessa isojen kansainvälisten rahoitusinstrumenttien merkitys tulee kasvamaan. Näihin tutkimushankkeisiin osallistuminen edellyttää korkeakouluilta vahvaa omaa tasetta.

Pääoman vakaa ja turvallinen vuosittainen tuottotaso on 2-5 prosenttia. Jotta pääomituksella voitaisiin kompensoida käyttötalouden rahoitusvajetta, pääomituksen tulisi olla todella merkittävä kuten Aalto-yliopiston pääomituksen kohdalla tehtiin. Jotta uudella yliopistolla on mahdollisuudet kehittää ja uudistaa koko yliopiston toimintaa odotetulla tasolla, edellyttää se 200 miljoonan euron lisäpääomitusta. Uuden yliopiston taustalle perustetun Tampereen korkeakoulusäätiön tavoitteena on kerätä 50 miljoonaa euroa yksityistä pääomaa. Valtion toivotaan pääomittavan uutta yliopistoa 150 miljoonalla eurolla.

Kari Neilimo

Tampere3-hankkeen strategisen johtoryhmän puheenjohtaja

Marianne Kukko

projektijohtaja

TAMPEREEN AMMATTIKORKEAKOULU

TAMPEREEN TEKNILLINEN YLIOPISTO
TAMPERE UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

TAMPEREEN YLIOPISTO

LIITE: Tampere3-hankkeen kustannusarvio ja rahoitus

1000 euroa	2017	2018	2019	2020	Yht.
Investoinnit					
Koulutuksen järjestelmät	680	2 920	2 860	315	6 775
Tutkimus	50	500	600	700	1 850
Tukipalvelut	230	2 990	4 640	2 605	10 465
Yhteensä	960	6 410	8 100	3 620	19 090
Kulubudjetti					
Projektiorganisaatio	964	1 550	386	386	3 286
Koulutuksen tukijärjestelmät	819	1 751	494	260	3 324
Tutkimus	235	430	1140	1120	2 925
Tukipalvelut	1 832	4 323	4 052	2 877	13 084
Säätiö	275	393			668
Yhteensä	4 125	8 447	6 072	4 643	23 287
Investoinnit ja kulut yhteensä	5 085	14 857	14 172	8 263	42 377
Rahoitus					
Yliopistot	4 000	4 000	4 000	4 000	16 000
TAMK	1500	1 500	1 500	1 500	5 300
Yhteensä	5 500	5 500	5 500	5 500	22 000
Rahoitusvaje	415	-9 357	-8 672	-2 763	-20 377